

Kunnanhallitus	§ 302	30.10.2017
Kunnanhallitus	§ 323	02.11.2017
Valtuusto	§ 58	13.11.2017

Vuoden 2018 talousarvio ja vuosien 2019-2020 toiminta- ja taloussuunnitelma

1602/13.130/2017

Kunnanhallitus 30.10.2017 § 302

Valtuuston talousarvioseminaarissa 4.9.2017 vahvistettiin ensi vuoden talousarvion valmistelutyön pohjaksi 29.009.000 € toimintakatteeseen päätyvä raami (+1,7 % kuluvaan vuoteen verrattuna) ja investointien osalta 1.155.000 € nettoraami. Valtuuston vahvistamaa raamia on muutettu talousarvion valmisteluvaiheessa siten, että toimintakuluihin on lisätty 15.000 euroa ja investointiohjelmaan pitkävaikutteisiin menoihin 120.000 euroa.

Lähtökohtana budjetin valmistelussa oli, että tuloveroprosentti säilytetään nykyisellään ja kiinteistöveroprosentteja korotetaan. Lainaa ei ole varauduttu ottamaan. Hyvinvointikeskushanke rahoitetaan kiinteistöleasingrahoitusratkaisulla. Palkkojen korotuksiin ei ole varauduttu ja Kiky-sopimuksen mukaan lomarahoja leikkaus 30 % jatkuu vuoteen 2019 saakka. Raamissa päätettiin lisäksi, että kustannusten nousut tulee ottaa huomioon talousarvion laadinnassa ja niiden tulee sisältyä vahvistettuun raamiin.

Valtuusto päättää mm. talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä kuntastrategiasta, jossa asetetaan kunnan ja kunnan toiminnan keskeiset tavoitteet (KL 14 ja 37 §).

Kuntalain 110 §:n mukaan:

"Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota."

Hallintokunnat ovat tehneet esityksensä vuoden 2018 talousarvioksi ja vuosien 2019-2020 taloussuunnitelmaksi. Sote- ja maakuntauudistusta on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Muutokseen liittyviä lakeja ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty eikä niitä ehditä hyväksyä vuoden 2017 aikana. Sotelain-säädännön valmistelutietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä, vaan on tukeuduttava olemassa olevaan lainsäädäntöön. Em. johdosta Kuntaliitto suosittelee nykyisten ohjeiden perusteella, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2020 taloussuunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta.

Hallintokuntien esitykset on käyty yksityiskohtaisesti lävitse keskushallinnossa ja esityksiin on tehty joitakin tarkennuksia. Hallintokuntien esitysten perusteella käyttötalouden osalta valtuuston vahvistama kokonaisraami alittuu noin 336.000 eurolla. Budjetti muodostuu em. budjettiesityksestä huolimatta noin 57.000 euroa alijäämäiseksi. Toimintakatteen vaje kasvaa 0,4 %. Investointien kokonaisraami on valtuuston vahvistamaa nettoraamia 120.000 euroa suurempi. Taloussuunnitelma ei ole tasapainossa suunnitelmakaudella vaan yhteensä 2,35 milj. euroa alijäämäinen.

Hyvinvointikeskushanke (ka 8,0 milj. euroa) toteutetaan leasingrahoitusratkaisulla. Kohteesta maksetaan vuokraa sovitun rahoitusajan mukaisesti, jonka jälkeen kohde on mahdollista lunastaa jäännösarvolla tai jatkaa sopimusta. Vuokra kirjataan kuluna tuloslaskelmaan. Vuokravastuu sekä jäännösarvo ilmoitetaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Kokouksessa kuullaan hallintokuntien esitykset seuraavan aikataulun mukaisesti: klo 17.00-17.30 va. sivistystoimenjohtaja, perusturvajohtaja ja johtava lääkäri ja klo 17.30 teknisen osaston osastopäällikkö. Hallintokuntien esitysten jälkeen ovat kunnanjohtajan yleiskatsaus ja hallintojohtajan yleisesittely.

Yhteistyöryhmä antaa lausuntonsa talousarvio- ja suunnitelmaesityksestä kokouksessaan 1.11.2017.

Yritysvaikutusarviointi valmistellaan 2.11.2017 kunnanhallituksen kokoukseen mennessä ja se liitetään valtuustolle menevään esitykseen.

Valtuuston talousarviokokous pidetään ma 13.11.2017 klo 12.00 alkaen.

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019-2020 jaetaan kokouksessa.

Päätösehdotus: Kunnanhallitus merkitsee vuoden 2018 talousarvion ja vuosien 2019-2020 taloussuunnitelman yleisesittelyt tiedoksi.

Kunnanhallitus päättää aloittaa talousarvion yksityiskohtaisen käsittelyn to 2.11.2017 klo 16.00 alkaen pidettävässä kokouksessa.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Lisätietoja asiasta antaa:

hallintojohtaja Eija Kokko-Petäjäjärvi

puh. 040 679 1411, etunimi.sukunimi@ranua.fi

Kunnanhallitus 02.11.2017 § 323

Yhteistyöryhmä on käsitellyt vuoden 2018 talousarvioesitystä kokouksessaan 1.11.2017 ja antanut esityksestä lausuntonsa. Yhteistyöryhmällä ei ole ollut huomautettavaa vuoden 2018 talousarviosta.

Vuoden 2018 talousarviosta ja vuosien 2019 - 2020 taloussuunnitelmasta on suoritettu päätöksen yritysvaikutusarviointi ja arvioinnin johtopäätös on seuraava:

Kuntastrategia päivitetään vuoden 2018 alkupuolella ja siinä otetaan huomioon kuntalain 37 §:n mukaiset seikat. Vuonna 2016 päivitetty elinkeino-ohjelma toimenpideohjelmineen vastaa tämänhetkisiä elinkeinoelämän tarpeita, mutta ohjelmaa päivitetään kuntastrategian valmistelun yhteydessä. Talousarviovuonna jatketaan rakenteellisten muutosten toimeenpanoa sekä SOTE-palveluiden maakuntaan siirtymisen jälkeisen uuden kunnan valmistelua. Tarkastelussa ovat kaikki kunnan järjestämät ja tuottamat palvelut kuntakonserni mukaan lukien.

Omistajapolitiisilla linjauksilla tuetaan kunnan elinvoimaa, yrittäjyyttä ja asumista kunnan strategisten omistajalinjausten lisäksi. Tytäryhteisöille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat johdettu kuntastrategiasta ja niillä tuetaan paikkakunnan yritystoiminnan kasvua ja kehittymistä.

Strategisina päämäärinä ovat kaupan, palvelujen ja matkailun kehittyminen, paikallisen bioenergian sekä luonnon monipuolisten mahdollisuuksien hyödyntäminen kestävä kehitys huomioiden, toimivat lähi- ja sähköiset palvelut ja infrastruktuuri sekä laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Arktinen hillakylä vahvistaa Hilla-Brändiä, luontaisia kilpailukykytekijöitä ja Ranuan houkuttelevuutta matkailu- ja lomakohteena sekä etätyö- ja mökkikuntana.

Paikallisiin kilpailukykytekijöihin panostamalla mahdollistetaan uusien yritysten syntyminen sekä olemassa olevien yritysten säilyminen ja laajenemismahdollisuudet. Kirkonkylän osayleiskaavatyö on valmistelussa. Siinä määritellään mm. rakentamisen laajenemissuunnat sekä rakentamista varten varattavat ranta-alueet. Kaavoituksen avulla taataan riittävä tonttivaranto elinkeinonelämän ja asumisen tarpeisiin. Ajantasaisella kaavoituksella ja Kolomaan alueen infrastruktuurin rakentamisella luodaan puitteet uusille sekä laajeneville liike- ja

teollisuushankkeille mm. Suhangon kaivoksen tarpeita silmälläpitäen.

Loppusyksystä on käynnistynyt kaksi isoa investointikohdetta; uuden hyvinvointikeskuksen rakentaminen sekä Marjaniemen vanhainkotikiinteistön korvaavan Koivutien tehostetun palveluasumisen yksikön rakentaminen yksityisen palvelutuottajan toteuttamana. Em. hankkeiden lisäksi kunta investoi talousarviovuonna rakennusten korjauksiin ja infran parantamiseen.

Ranuan Lämpö Oy ja Ranuan Vesihuolto Oy sulautuvat Ranuan Kuituverkot Oy:öön vuoden 2018 alussa. Uusi yhtiö, Ranuan Infra Oy, panostaa erityisesti toiminnan kokonaisvaltaiseen käynnistämiseen ja synergiaetujen hyödyntämiseen. Lämpöliiketoiminnassa panostetaan kotimaista raaka-aineeseen sekä kuituverkkoliiketoiminnassa kuituverkon hyödyntämismahdollisuuksien laajentamiseen sekä kuntakonsernissa että yritys- ja kotikäytössä. Vesiliiketoiminnassa panostetaan toimintavarmuuteen mm. saneeraamalla verkostoja.

Kunta on talousarviovuonna ottamassa käyttöön palvelusetelin tehostetussa palveluasumisessa. Tämän lisäksi muidenkin lähipalveluiden järjestäminen palvelusetelillä tai ostopalveluna on selvittelyssä. Kuntakonsernin talous- ja henkilöstöhallintopalvelut ulkoistetaan vuoden 2018 alkupuolella. Ruoka- ja pesulapalvelutuotannon osalta selvitetään ulkoistamisvaihtoehtoja oman palvelutuotannon sijaan. Palvelutuotannon uudelleenjärjestelyissä keskeisin tavoite on turvata laadukkaat lähipalvelut ja työpaikat paikkakunnalla.

Kunta jatkaa panostamista työllistämisen hoitoon ja urapolkujen luomiseen työllistämisyksikön johdolla. Yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä elinkeinojen kehittämissyksikön, toisen asteen oppilaitosten sekä kaikkien hallintokuntien ja yritysten sekä kolmannen sektorin kanssa paikallisten voimavarojen hyödyntämisessä uusien työpaikkojen synnyttämiseksi ja olemassa olevien työpaikkojen säilyttämiseksi.

Nuorten kesätyöpaikkatuen avulla edistetään nuorten sitouttamista oman paikkakunnan yrityksiin.

Varhaiskasvatuksen toimivuuden varmistamiseksi tehdään selvittelyjä sivistystoimen palveluverkkoselvityksen yhteydessä.

Rakennus- ja saneeraushankkeiden, ostopalveluiden lisäämisen, palvelusetelin, elinkeinojen kehittämis- ja hankintaohjelman sekä yritysvaikutusten arvioinnin avulla edistetään yritysten syntymistä ja kasvua, työllistymistä ja verotulojen kertymistä kuntaan. Isojen investointihankkeiden ja työpaikkojen syntymisen johdosta työllisyystilanne parantuu ja erityisesti rakennusalan ammattihenkilöstöstä on pulaa.

Yritysten työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä sekä kunnan vetovoimaa edistetään maan keskitason lähellä olevilla tulo- ja kiinteistöverotuksella, laadukkailla ja monipuolisilla kuntapalveluilla ja hyvillä harrastus- ja luontoaktiiviteettimahdoli-

suuksilla.

Esityslistan mukana jaetaan esitys vuoden 2018 talousarvioksi ja vuosien 2019-2020 taloussuunnitelmaksi.

Päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy kuntastrategian.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy vuoden 2018 talousarvion ja vuosien 2019 - 2020 taloussuunnitelman.

Päätös: Asiasta käydyn keskustelun aikana tehtiin seuraavat muutokset/muutosehdotukset:

Omistajapoliittiset linjaukset sekä kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet

Omistajapoliittiset linjaukset

Asiasta käydyn keskustelun aikana kunnanhallituksen jäsen Markus Ranua esitti, että kohtaan lisätään: "Käynnistetään neuvottelut Ranuan Seudun Matkailu Oy:n kanssa tuottovaatimuksesta tilikaudelta 2018."

Kunnanhallituksen jäsen Markus Ranua esitti, että kohtaan lisätään: "Tytäryhtiöiden keskeisistä asioista ja päätöksistä kunnanhallitus pidetään hyvin informoituna ja yhtiöiden tiedottaminen on mahdollisimman avointa."

Julistettuaan keskustelun asiasta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että Markus Ranuan esitykset kannattamattomina raukeaa.

Tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Ranuan vuokra-asunnot Oy

Asiasta käydyn keskustelun aikana kunnanhallituksen jäsen Markus Ranua esitti, että kohtaan lisätään: "Käynnistetään selvittelyt ja keskustelut yhtiön hallituksen kanssa, jonka tavoitteena on myydä noin 10 % yhtiön asunnoista."

Julistettuaan keskustelun asiasta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että Markus Ranuan esitys kannattamattomana raukeaa.

Ranuan Seudun Matkailu Oy

Asiasta käydyn keskustelun aikana kunnanhallituksen jäsen Markus Ranua esitti, että kohtaan lisätään: "Kunnanhallitus ja Ranuan Seudun Matkailu Oy:n hallitus neuvottelevat vuoden 2018 tavoitteet uusiksi."

Julistettuaan keskustelun asiasta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että Markus Ranuan esitys kannattamattomana raukeaa.

Puheenjohtaja totesi kunnanhallituksen hyväksyneen päätösehdotuksen.

Merkitään, että kunnanhallitus piti tämän pykälän käsittelyn aikana tauon klo 18.04-18.10.

Valtuusto § 58

Esityslistan mukana jaetaan esitys vuoden 2018 talousarvioksi ja vuosien 2019-2020 taloussuunnitelmaksi.

Päätös: Valtuusto kävi yleiskeskustelun talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Talousarvion ja taloussuunnitelman yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehtiin seuraavat muutosehdotukset ja muutokset:

Käyttötalousosa

Kunnanhallitus

Toimisto- ja sisäiset palvelut

Valtuusto päätti yksimielisesti valtuutettu Ulla Ilvesluodon esityksestä muuttaa Sanalliset tavoitteet ja perustelut 4. kohdan kuulumaan seuraavasti: "Sote-ruokapalvelutoiminta ulkoistetaan. Sivistystoimen ruokapalvelutoiminta säilytetään omana tuotantona ja valmistuskeittiö sisällytetään uuteen kouluhankkeeseen."

Elinkeinoelämän kehittäminen

Toimenpideohjelma 2018-2020:

1. Arktinen hillakylä

Valtuusto päätti yksimielisesti valtuutettu Matias Ranuan esityksestä lisätä kohtaan: "Teollinen Ranua -mahdollisuuksien selvittäminen."

Hyvinvointilautakunta

Sivistystoimi

Varhaiskasvatus

Valtuusto päätti yksimielisesti valtuutettu Tiina Torvisen esityksestä muuttaa Sanalliset tavoitteet ja perustelut 4. kohdan kuulumaan seuraavasti: "Perheitä tukevaa avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan tarpeen mukaan."

Tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet:

Ranuan Seudun Matkailu Oy

Asiasta käydyn keskustelun aikana valtuutettu Markus Ranua esitti valtuutettu Matias Ranuan kannattamana, että Eläinpuiston kävijämäärä ja tulostavoite vuodelle 2018 neuvotellaan uusiksi ja kunnianhimoisemmaksi Ranuan Seudun Matkailu Oy:n kanssa. Samalla Markus Ranua esitti Matias Ranuan kannattamana, että Ranuan Seudun Matkailu Oy:lle asetetaan kohtuullinen tuottotavoite.

Useat valtuutetut kannattivat päätösehdotusta.

Julistettuaan keskustelun asiasta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on tehty päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, joten asiassa on äänestettävä. Äänestystavaksi hyväksyttiin nimenhuutoäänestys. Puheenjohtaja esitti, että ne valtuutetut, jotka kannattavat kunnanhallituksen esitystä äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Markus Ranuan esitystä äänestävät EI. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin yhteensä 15 JAA ääntä (Haarahiltunen Paula, Höyhtyä Jouko, Illikainen Kaisa, Illikainen Veijo, Ilvesluoto Ulla, Jaakola Anitta, Kelahaara Rauno, Kuukasjärvi Hannu, Laivamaa Jonna-Maria, Nieminen Hannu, Ruonala Keijo, Sääskilahti Reijo, Tarujärvi Viola, Torvinen Tiina, Vanhala Tuomas) ja 2 EI ääntä (Ranua Markus, Ranua Matias). Äänestyspöytäkirja liitteenä.

Puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen kunnanhallituksen esityksen.

Valtuusto hyväksyi kuntastrategian, vuoden 2018 talousarvion ja vuosien 2019-2020 taloussuunnitelman liitteen mukaisesti.